

Průběh c. 2/

Tereza Opavová, Obraz války a vojenství v 16. a 17. století očima českých šlechticů, diplomová práce, Ústav českých dějin FF UK, Praha 2013, 175 s. – oponentský posudek (M. Holý)

Posuzovaná diplomová práce je věnována obrazu války a vojenství v očích nižší šlechty z českých zemí v 16. a první polovině 17. století. Ačkoli domácích prací, které kombinují moderní vojenské a sociální dějiny, v posledních letech pomalu přibývá, nestala se uvedená problematika dosud předmětem komplexního historického výzkumu. Dostalo se jí pouze částečné pozornosti (např. v práci *Válka a armáda v českých dějinách. Sociohistorické črty* z pera M. Koldinské a I. Šedivého roku 2008 či ve sborníku *Turek, Švéd a Prajz. Vojenský život versus město a venkov českého raného novověku* vycházející ze stejnojmenné konference, vydáno jako číslo časopisu *Historie – Otázky – Problémy* 3, 2011, č. 1).

I z tohoto důvodu se téma diplomové práce Terezy Opavové, která metodologicky vychází především z konceptu case studies na straně jedné a komparativní metody na straně druhé, jeví jako vhodně zvolené. Problematiku se autorka rozhodla kromě úvodu a závěru uchopit v celkem třech tematicky zaměřených kapitolách. První z nich se soustředí na rekonstrukci vojenských kariér tří konkrétních příslušníků českého rytířského stavu (Jindřich Michal Hýzrl z Chodů, Zikmund Chotek z Chotkova, Pavel Korka z Korkyně), druhá analyzuje literární prameny, které se staly hlavním zdrojem autorčiných analýz (viz dále), třetí se pak zabývá názory uvedených šlechticů na soudobou armádu, její strukturu a organizaci, průběžné doplňování, zásobování, stejně jako i na další otázky související s raně novověkým vojenstvím.

Zvolená struktura práce je sice poněkud jednoduchá, nicméně v zásadě logická a funkční. Zahrnuje snad většinu relevantních témat, která lze na základě dochovaných pramenů zkoumat. Otázkou zůstává, zda nebylo možné téma vystavět jiným způsobem a v některých částech práce výrazně posílit vlastní interpretaci autorky na úkor spíše deskriptivně vyznívajících pasáží. Potenciál možné komparativní analýzy zde zůstává do značné míry nevyužit.

Pokud jde o heuristiku, vyšla Tereza Opavová kromě příslušné starší i recentní literatury, z níž se obeznámila jak s výsledky domácího bádání a částečně rovněž s některými pracemi zahraničních autorů, z několika zdrojů. Na jedné straně to jsou dochované a edičně již úplně či částečně zpřístupněné prameny (mj. paměti Pavla Korky z Korkyně či vojenská instrukce Zikmunda Chotka z Chotkova), na straně druhé některé staré tisky (několik vojensko-teoretických příruček Johanna von Wallhausen či *Politia historica* Daniela Adama z Veleslavína). Ocenit je však třeba především Opavové práci s paleograficky i lingvisticky obtížným a dosud nevydaným rukopisem německého pojednání Jindřicha Michala Hýzrla z Chodů *Kriegsdicurs über der hochlöblichen Cron Böhmen Landtsdefension*.

Z hlediska věcného přináší předložená diplomová práce některé nové informace, zejména ve vztahu ke sledovaným třem osobnostem. Pro příští bádání bude jistě využitelná její částečná edice Hýzrlzova vojenskoteoretického spisu, kterou T. Opavová s nemalým úsilím

připravila a již konzultovala jak s odborníky na raně novověkou paleografii a ediční praxi, tak také s lingvisty-germanisty. Do budoucna by bylo jistě záhodno uvažovat o vydání celého tohoto díla v našem prostředí spíše neobvyklého.

Pokud jde o formální stránku práce, je možné konstatovat, že je na dobré úrovni. Obsahuje poměrně malé množství gramatických chyb. Stejně tak přijatelný je i autorčin styl. Občasně se však T. Opavová uchýlila k některým nepřesným, nevhodným či ne zcela jasným formulacím (pojem český nižší rytíř s. 8, Václav Budovec z Budova nebyl moravský šlechtic, nýbrž pocházel ze starého českého rytířského rodu, s. 14; osoba, s níž se Hýzrle setkal ve Francii nebyl Charles de Nerves nýbrž Charles de Nevers, s. 22; poselstvo po říšských městech v roce 1608 nevedl Ehrenfried z Minkovic ani Mikvic, nýbrž Minkvic, s. 22; Hýzrlův roční plat nesestával ze 700 kop dukátů, nýbrž 700 dukátů, s. 24, velitel císařských vojsk za stavovského povstání nebyl Buquy, nýbrž Buquoy; vyzval Hýzrle k sepsání *Kriegsdiscursu* 1615 opravdu zemský sněm?; zemská hotovost Království českého nepřekročila hranice země pouze 1546 /ještě s překlepem 1566!/, ale také např. 1593, s. 48; v raném novověku žádný Liberecký kraj neexistoval, s. 68 apod.), případně poněkud zjednodušeným, protichůdným či přehnaným tvrzením (hned v úvodu na s. 8 např. autorka uvádí, že do výzkumu zahrnutá vojensko-teoretická pojednání nižších šlechticů zachycují jejich „*zcela specifický názor na obranu země*“, s. 8, na s. 66 však např. ve vztahu k Hýzrlově *Kriegsdiscursu* uvádí, že do značné míry přejímá teze Wallhausenových příruček; proměny šlechty v pozdním středověku a na prahu novověku nelze zredukovat na pouhou „*přeměnu středověkého rytíře v hospodářského podnikatele*“, s. 9; představovala tzv. Patnáctiletá válka opravdu vrchol střetů mezi západním světem a Turky?, s. 11).

Přes výše zmíněné, sice četné, ovšem převážně drobnější nedostatky je posuzovaná práce cenným příspěvkem k dosavadnímu bádání, které obohacuje o některé dosud málo zkoumané aspekty. Plně ji tudíž doporučuji k obhajobě a především s ohledem na práci s obtížným cizojazyčným pramenem navrhuji hodnocení výborně.

Praha 1. 9. 2013

